



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

55. Nouam in Salsetis Bazaini Christianitatem fundai à Go[n]zalus Rodr.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

nem nouæ Christianitatis quæ ab vrbe Tana commodè difuncta, non posset eius vsu, & perditis moribus scædaret.

55
Nouam in
Salleris Ba-
zaini Chri-
stianitatem
fundai à Gô-
zalus Rodr.

Distabat tertio milliari sylua in qua templum ad ripam fluij, haud valdè capax, sed materia & arte, vt iis locis, admirandum, nempe haud alio lapide quam sculptis ex marmoribus constructum, & ad canonem architectonicis minimè barbarum; prostabat illic simulachrum triceps cui fuerat dicatum de quo iam aliàs, fiebant eò ingentes ex Canara, Cambaia, & finitimis concursus cateruatim peregrinantium, ad nuncupanda & exsoluenda vota, quorum lautè prouentu Brachmanum patella vnguebatur; Modum Rodriguez adinuenit, quo gentem impiam suo illo nido exturbaret. Pecunia Regia sibi à Prorege attributa syluam emit, & iacentia circum plana cultura neglecta obsoleta, sed ingenij feracis si subigerentur, cum essent aquis perennibus abundè irrigua. Ergo illuc paruam initio neophytorum ducit coloniam, suam cuique assignat agri partem colendam, cuius frugibus, & piscatu suas familias alerent. Prosperauit Deus tam tenuibus ortum principiis inuentum, donec fierent admirationi, annus abierat & quingentos iam ager censebat colonos, qui aucto in dies numero breui ad ter mille pertigerunt, omnes Indi, pauperes, victum labore manuum parantes, sine opere nemo, otiosum illic passus est neminem. Præsto erant in communes vltus boues centum, & omne rusticum instrumentum. Ad constructionem ædium, quæ familiarum crescente numero in pagum euaserunt, dabatur solum ædificaturis; materiam sibi ex sylua petebant: formatum utcumque populum, temperari legibus, magistratu & Rectoribus oportuit. Sed nihil æquè spectatum vt fingendæ cura Christianitatis ab omni labe vitiorum puræ, quibus posset fidei sanctitas obscurari. Quamobrem iis in Christo educandis insudandum erat acri, & perpetua opera: suæ pueris quotidie seorsim dabantur statæ horæ; feminis suæ, ac seorsim viris, ad audiendum de rebus fidei & officiis vitæ Christianæ. Sub noctem ex lege conuenire omnes iuebantur, & quæ didicerant de Christi doctrina canendo repetere. In quo filij magistrorum erga parentes obibant vicem, quod faciliori memoria, sibi tradita tenerent, quæ prouecta & durior ætas, multo conatu agrè prehendebat. Iam templum de quo indicaram, planè in solitudinem reductum; arcebat inde Christianorum recentium feruida pietas, ethnicorum ritus sacrilegos. ipsique ethnici pro exsecrato habebant lucum omnem, in quo passim erecta triumphabat Christi crux, eiusque deinceps accessum vitabant. Templum itaque Pater suæ pacificè relictum potestati, simulachro purgavit & laxatis illius spatii Deo vni & trino consecrauit, pagumque insigniuit Trinitatis nomenclatione, hac felicitate Gonzalus Rodriguez eremum vastam in Christianorum frequentiam mutauit, quam expoliuit omni genere virtutum, stupentibus etiam ethnicis quos ad videndum trahebat nouitas, tria Christianorum millia velut domum vnã familiamque efficere, nec in vnã solum consensionem animorum, sed simplicitatem quoque morum & innocentiam conspirare. Nam vbi nec commet-

cia,

cia, nec opes; imo nullus absque opere & sudore victus, inde abstergebant veteres Christiani, nec exempli sui prauitate, factum rapinas, lasciviam illuc inferebant. Fuit aliud item religiosæ solertiæ excogitatum ab eodem genus mirè fructuosum; pagos Bazaino & Tanæ, mercaturæ specie obibat conterminos, emebatque infantes quoscumque venales reperisset. Habet ethnicorum illic barbaries vt fas putent filios vendere, seu fame quæstus exigui vasa, seu fastidio educationis, siue alendi egestate. Ætas pretium iis ponit, non stabit plaris in cunis vagiens, quàm hic apud nos hædus anniculus. Hos magno numero Rodriguez emere anteuertit, Mauris alioqui pretio addicendos qui mercaturam eandem factitabant, emit & multos membris & morbis captos, quanto grauioribus tanto lubentius, quod & vili dabantur & in salutem multo certiozem, nec raro contigit, vt saluari coram ex balneo in beatam transirent immortalitatem. Tertium quoque ex venatu nouo conficit lucrum inæstimabilis proventus, inuestigauit orbos infidelium liberos, quos in rem Lusitani Regis transcripserat orbitas; est enim publico Ecclesiæ bono, lege Regia sancitum vt rex patris defuncti, erga illos in locum subeat. Aluntur seorsim ab idololatriis ad annum ætatis quartum & decimum, & Christiana interim discunt rudimenta, cum integra semper facultate vel iis adhærendi, vel auitæ superstitioni; sed portento simile habetur vel vnum reperiri qui non vltro petat fieri Christianus, adeo proni sunt fidei aditus in mentes adhuc vitiis intactas. Legebat hæc lucra Rodriguez de laboriosis industriæ suæ conatibus. Alia vt sic dicam inempta, sed neque cogitata famulo suo immittebat Deus, Mauros, & cultores Deorum impios quos eius fama caritatis, & Christianorum eius inspecta integritas, è longinquo accitos sistebat illi, baptisimi candidatos. In his mirabiliter eminet senex ferme octogenarius, inculta canitie, cute rugis, duritie, & squammis syluestrem in modum asperata, sed annis & macie, ægre pedibus insistens. Procul tamen venerat Patrem quærens, Deo magis agente quam fulciete baculo innixus.

Tanæ Patrem offendit, rogat adiungi Christianis, hæc illi tam longi, quodque tunc animo non præcipiebat, postremi sola itineris causa, eius aspectu Pater coniecit illico quod res erat hoc seni vitæ ex naturæ legibus inculpatæ præmium rependi, eratque de illa interrogaturus, nisi vrgens virium defectus aliis compulisset præterquam necessariis abstinere. Statimque aggressus scitu necessaria tradere, quæ fuit imprimis Christo Iesv an certò crederet? at is cui hoc nomen nunquam sonuerat, petiit quis esset & cur ei credere deberet? tunc Rodriguez piam Deiparæ tabellam profert, sinu Iesum puppulum complexæ, breuiterque illi corporati verbi mysteria, & quæ sciri ab illo oportebat exponit; inter quæ bonus senex ea exundabat animi voluptate, vt totus in lacrimas iret, nec satiaretur nunc Virginem nunc Iesum infantem contuendo, & prona crebro inclinatione corporis, iteratisque osculis adorando, ruptis subinde vicibus tam teneri affectus vt adstantibus

quoque lachrimas cieret : ipso igitur quo venerat die, sacro Fonte sub noctem lustratus, postridie mane, absque alia agrotatione, vno defectæ naturæ exitu viuere desit, haud paulo maiori gaudio scælicitatis inuendæ, quàm tristitia mortalitatis exuendæ.

56.
Brachmanes
insignis cõ-
ueritur Ba-
zaini.

Tanæ trium annorum labore ad sex millia ethnicorum ex aquis vitalibus extirere, Bazaini, & vicinis ex pagis, quotannis aliquot infidelium centena, tametsi ob populum ex pessimis Indiæ concretum sectis, soli malignitas plus patientiæ colonis, quàm animarum protulerit. Sed fuit annus 1365. longe aliis memorabilior, haud tam baptismi solennibus quo in tiati magnifice septigennti, quàm aliquorum ex iis præstantia vt quos magna vel inter nobiles claritas, vel inter Brachmanes dignitas conspicuos fecerat : eorum vnus æmulatione vel auctoritate tanquam hamo, capti sunt à Deo reliqui: erat is prouectæ senectutis, specie venerandus, ordine inter Brachmanes Iogus, Procunocius nomine, in Philosophicis, mathesi, & astrologicis egregie doctus, legis vero suæ peritia tantus, vt nec parem haberet, nec secundum. Ad hæc illi vitæ ratio omnis dura & austera, vile corporis tegmen, & asperum, continuata ieiunia, rarus in publicum processus, noctes meditando peruigiles, his partibus sanctitatis fama, sic obseruabatur vt cui obrigisset pedes eius lauare, & de illuvie aliquid glutire beatum se crederet. Quare consulebatur vndequaque à Brachmanis & Ioguis, de quæstionis sectarum præsertim & ritibus, de vita in melius vertenda, perficiendaque ex eius virtute: ipse omnibus ex æquo satisfacere responsis idoneis nisi quod Brachmanis consueuerat per discipulum suum illa dare; Ioguos obscuris apud se conclusos cubiculis exercere proluxa contemplatione, sui que afflictatione durissima: illine ipsi postea prodire velut piacularibus recocti flammis, omnis maculæ expertes, ne vllius quidem iam pœnæ rei, quam alioqui fuerant post mortem luituri. Nostris Bazaini Patribus dolebat vehementer eiusmodi hominis cœcitas, tam multos excæcans, ducensque in mortem præcipites, cui si mentem afflasset radius eius lucis quam pater luminum iis infundit quos propitiis oculis intuetur, quanta foret in vno, & quam numerosa multorum victoria? quam multos secum saltem non perderet. Postquam igitur sua de Brachmane vota, ipsumque diuini Spiritus gratiæ suauissimæ ac potentissimæ Brachmanem miserum commendassent, cœpere hominẽ variis petitionibus vbi tulisset occasio adoriri, disputando, ratiocinando, stringendo, prout videretur excepturus eas libentius, & iis facilius cessurus; & audiebat principio ex placiditate congenita non ægrè, deinde perlibenter, & cum animi voluptate, vt enim magis ignorantia, quam mentis prauitate idcirco à bono exerrarat, quodd verum non cerneret, iam veri aspectu, sibi quidem relecti ad lumen insitæ rationis, sed multo splendidius ad sapientiæ æternæ radios, miris gaudiis affluebat, donec secum tandem, & cum Patribus, tam diu altercari pertæsus, nec remoram nactus vt cumque probabilem qua diuinos impul